

נרשון שקד
תחלין שלא נולדו

טל"ח

במדור הספרות של מעריב, ביום 31 במרס ש"ג, ראה אור מיקבץ שירים מתמיה פרי עטו של פרופ' נרשון שקד, מיקבץ שעורר גיחוך מעליב על שפתיהם של משוררים ש בוקרו בעבר בידי שקד. עורך המדור, העיר תונאי חיים נגיד (לונברג), הוסיף וציין על שירים אלה: "פרופ' נרשון שקד מן האוניברסיטה העברית מוכר לרבים כחוקר ספרות יותר מאשר כמשורר. שירו הרואים כאן אור הם לו פירסום-בכורה שירי... אלא, שבדומה למיקרים אחרים, חגגה כאן בורותו של נגיד. והראייה היא הפואמה אותו עולם היה, שחיבר שקד והקדיש לליאוונרד ברנ-שטיין. פואמה זו ראתה אור בשנת 1949, שבועון בשער. יקראו הקוראים וישפטו.

אותו עולם היה

(קניה)
לאחר שמיעת תקופת החרדה לל. ברנשטיין נהינה קוננח. נגור דיין לשקטו עולם שקע אט אל קצולות הנס פתחו בו. הוא כא. אדם קבר דור בני קנתו פתחו שב וקא נולד אל העולם. קבנה נציגמה כתוף קורא לצומא דומעת דממתי. תולעת שכילה עולם שנדרר ומהדס המותה קורא אותי לבוא צמו למצולה.

האשר בקנה תמלין עלא נילדו גיר מקיש על לב שנתקסא חיות פותחות ביליל. קירות בזהים אימים עולם יורד. עולם יורד. שקע.

או נקדש קדיש ניליל פתן עם רוח נשאר נק אחרון-אדם למול קור הכוכבים צוחקים לקבר הפחים הכוכבים צוחקים ומשליכים קפר. ציני קלאו דקעות. אפי הלום נחום מקאשי המת. מקיכף הלקכה. אציב לו זקרון. כי אם הנה בן עני הן גם הנה אבי כל אקכה.

ואם גם שר לפנת ואם לו התגעגע הרי גם לקפמים. עם עלית השחר רצה להנלד בפעם השגנה. הורידו הראשים קדשו קדיש על מת וקבו עד גלי דמעה על בן יקיר לאל עולם שנתוצר. עולם שנתמוג עולם שנתקרו קם ונתחלל -

כא קז אותו עולם כא קז וסוף נגמר עלינו נק לככות ולקונן קינה נגון קנד מקר. נהי נהד לזקר אשר קשורה בשר: אותו עולם הנהו

רומים ביהודי איראן ובאנוסיה אינו נופל מהפוגרומים של מירח-אירופה. והכל כאן מתועד, ממויין, ומביא בקפידה סיפור מופלא וכימעט בלתי-ידידוע. כמו בכל מקום מכובד שבו רדפו יהודים, הרי שגם פרק עלילת הדם מיוצג בקובץ זה (1890). עלילה שהמחבר ב"צ יהושע מביא בעקבותיה את שאר מרכיבי המיון של תולדות האנוסים בקהילה זו.

תלה מיד את הודים על הקץ / רמשו את מעיהם לבלי קץ... מעורר הלחלה כמעט שי היום-יום של היית-אללה חומייני. המדובר הוא בפרשה של אינוס יהודים במאה ה-17 ואילוצם להפוך לג'ידי אל איטלאם" (מוסלמים חדשים). אחרי אינוס זה בא אינוס נוסף, במאה ה-19. אינוסים אלה מוצגים בעזרת תעודות מהרירות. מסתבר גם מתוך התעודות, כי פרק הפוגי

איזכור

דגל אדום

האחד במאי הוא יום האחדות והסוללי-דאריות הבינלאומית של תנועת-הפועלים. החלו לחגוג אותו לפני תשעים וארבע שנה (1886) ויש החוגגים אותו עד היום. מיצעדי האחד במאי בתרבות הפועלים הר ארצישראלית איבדו את מעט הקסם שהיה בהם, ותפכו לעוד מכשיר של תת-אידיאור לוגיה זו או אחרת.

איני יודע אם בחירת התצלום של "תה-לזכת ו במאי בנצרת", המלווה את הערך "אחד במאי" בלקסיקון ההסתדרות של ד"ר בן-מאיר, שראה אור בימים אלה, היא סימול של חוש-הומור נדי, חוש-היסטורי ומעמדי, או סתם מיקרה. לקסיקון זה מקיף באורח ישיר את כל שניתן להקיף תחת נושא ההסתדרות, ור עצם הכותרת לקסיקון ההסתדרות מעידה על הדרך הארוכה שאותה עברה תנועת העבודה הישראלית מוועידת ההסתדרות הראשונה, שבה תבע "ה ברנר את זכות הצעקה..." ועד היום.

אודה, כי היפשתי והיפשתי מיגרעות ומישגים בלקסיקון זה. מאחר ונראה מר זה בעיני, שמוכיר מועצת הפועלים הגדור לר בארץ מחבר לקסיקון על נושא שהוא מעורב בו בהווה, מבלי שתהא לו פרספקטיבה. ייאמר כאן לזכותו של דוב בן מאיר, כי הוא עומד בכבוד במבחן האובייקטיביות, ומכסה כהלכה את המרכיבים העובדתיים וההיסטוריים השונים של ההסתדרות.

בהכרה, או שלא בהכרה, הרי שהלקסיקון הופך למיטמך שכמו מתעד מאגר ענק של חלומות שנופצו, מאגר החלומות של ארץ-ישראל העובדת, ארץ-ישראל של הסתדרות העובדים, שהתנוונה בהדרגה עם ההסתדרות והפכה למיפצת ענק כל-כלית, שניתקה כל מגע שהיה לה עם הפועלים, שלכאורה הם מחויקי המניות העיקריים של המשק ההסתדרותי.

פרק מסכם זה של נוסטאלגיה לארץ-ישראל-העובדת הוא, אולי, המקום לצטט קטע מתוך שיר מדמים, שאותו חיבר זורם טהר-לב, כסיפורו אחרש הנשקפה הראשונה, שיר המעיד על אותו עולם ש היה ואיננו עוד. שם השיר קטע, ובו: "קומית נער העם הילך / עמה ודים ממד זר האב / אשן כמותה לבלי חכה / לק-ראת ארבע היכנסו לקרב..." ומי שלא קיבל את הבשורה, הרי ששירו של טהר-לב הוא הבית הראשון של האינטרנציונאל, כפי שהיה מושר בארץ בעברה הרחוק, בעצי רות, ובעצרות האחד במאי, לפי קצב הרשימה: של "קום התנערה עם..." וכו'.

עיון

אנוסי איראן

מעט מאוד מחקרים מוקפים וקפדניים בנושא תולדות יהודי המזרח רואים אור. מחקר תמציתי ומאלף שראה אור בימים אלה הוא מחקרו של ב"צ יהושע, דיוקן נה של קהילת האנוסים במשך שבאיראן. מחקר שכמו בא להמחיש כי "איך חדש תחת השמש" ומביא פירוט מקיף על סבלם של יהודי איראן. המחבר מס' ענה לישראל ברו-זמנו את פרשת אינור סם ותלאותיהם של יהודי משתד.

אומנם אין מדובר במחקר קפדני זה בו סאוואק האיראני של השאה, או בתליות ובכיתות היורים של יורשיו, אבל מופיעה בו התעודה היהודית המחורזת בפרסית של המשורר והכרוניקן היהודי בבאי אביר לוסף, המספר: "לשמע הדברים קצף ה" שאה / גשה אלי התליין חיש וחוושה, /

ליט בין שני מחזרים, כאשר האחד הוא פאשיסט.

שתי הנשים מפתחות, כאמור, מערכת תחושות ישירה ביניהן: "מאחר ותר הלכו לחרה של מורין, ומרין השנעעה תפליטים, הנמיכה את הקול בשביל קיומ. הן ישבו על הכרות, מורין צבעה את ציפורני ריח ורגליה בלכה ורודה-בהו" רה. קיט שנתה קצת יין; מורין עישנה קצת מריחאנו... וביתיים, החופש תם. "מעברה השני של לונדון היה ביתה של קיט פתוח שוכ. מישפחתה חזרה אל. חיה שלה נמשכו: אבל היא לא היתה שם. כשם שהם עשו לה פעמים כה רבות, היתה היא שולחת להם עכשיו פת קום: "מצטערת נרא, עסקה מאר, אי-דוע לכם לפני שאני חוזרת..." ולמעשה "בשבועות האחרונים נהנתה מחברתה של בריה צעירה, כשם שלא נהנתה מחברת ילדיה..." אלא שהחשיכה החלה אט אט ולכסות על הקיץ האחרון של קיט בראון, ו"ארש לא הבחין בקיט ובמיוזותה. היא הרימה אותה, יצאה בלתי נראית מן הרי" רה, וניגשה לתחת האפסופים - בדרך הביתה..." לסיכום, ספר מסוג הספרים שיש בכוחם לחולל מהפכות בחיי נשים, ומהפכות בתודמתן של נשים בעיני גבי רום. ספר מעולה שבמעולים.

בחסף

סנדו-אכספורט

●● במוצאת כתר עומד לראות אור בימים אלה רומן חדש פרי עטו של ה"מחבר אריה קרישק, תחת הכותרת עושה שלום. רומן זה סובב על רקע יוני-מתהשלום של הנשיא אנוור אל-סאדאת, כאשר במרכזו כמה דמויות שוליים שנקלעו לסחרחרות עלילה. הן כויות לתירגום לגרמנית נרכשו עוד בטרם ראה אור בעברית ונסחו המקורי ●● ביטאון הליגות השלישית והרביעית של הספרות בישראל, עיתון 77 החל מזכיר יותר ויותר עיתוני ספרות של אזורי ספר אמריקאיים, שבהם רוכשים הסופרים וגם המשוררים את שטח הפירסום של יצירותיהם בעזרת מודעות. תופעה מקובלת בתרבויות נחותות. שתי דמויות שוליות של הספרות הישראלית מזה דורותיים, עושות לעצמן ולשירתן אחיזה בעזרת רכישת מודעות. איש תנובה אכספורט דויד פנדר, המפרסם בחוברת האחרונה שני שירים דלילים, אשר הביאו בעקבותיהם מבלו של מודעות מטעם מוסדות ההסתדרות אשר קשורים לתנובה אכספורט. ועורך רימון לשעבר, איש המחליקה לתרבות של ההסתדרות בהווה, העיר תונאי שלמה טנאי, המשלים את מדור המודעות ההסתדרותיות של זיבלון זה, ואף דואג לנפק את מזכיר ההסתדרות מרן התרבויות ירוחם מלשל להשתתף למסיבה של עיתון 77. בעוד אדוני ההסתדרות טנאי-אכספורט מצליח כספי צי"בור לשם קידום מעמד השירי בעיתון זה הרי שהתצייר-משורר חצי-תעשיין אורי ברנשטיין, ממנהלי הקונצרן אמקור, רשאי להורות למחלקת הפירסום שלו לא-סור פירסום של מודעות בכתיבת-המר סרבים לפרסם משיריו (דברים שהיו מעו-לם). הוא מפרסם ממודעותיו בעיתון זה, וכנראה שגם שיריו יפורסמו בו. אגב, מדור המודעות של עיתון 77 מאלף עשרת מונים ומעניין אלף מונים ממדורי השירה והסיפורת, הסובלים מציתחון מהיר, כי אשר אין למצוא בין עמודי את הבולטים והחשובים שבספרות הישראלית, אשר מפרסמים מיצירותיהם בפרוזה או לעיתים בסימן קריאה ●● למכירה חסרת תקדים הגיעה המהדורה הראשונה מסיפורו החדש של המשורר יהודה עמיחי, שלווח גדול לה: שאלות והשבוות, שנמכרה תוך ימים ספורים ●● שנתון ספרות סימן קריאה עומד להתחיל להופיע בקרוב כריב עון ●● במוצאת פרוזה עומדים לראות אור שני ספרים שיעוררו סערה, הראשון הוא יומן כתיבת החיים כמשל מאת הסיפר פרינחם שדה, והשני הוא המחברת הכחולה מאת המשורר נתן זך, שבו מגי דיר המשורר הנודע את המוליקיות ש-בינו לעולם המקיף אותו ●●